

El Grup d'Acció Local Pesca Costa Central: una nova forma de liderar i gestionar la transició cap a l'economia blava

Anna Punyet León, Ajuntament de Vilanova i la Geltrú

Context

L'any 2012, la Conferència de les Nacions Unides sobre el Desenvolupament Sostenible va plantejar per primera vegada la necessitat de preservar i d'utilitzar de manera equilibrada i respectuosa els recursos marins, els mars i els oceans per tal de donar resposta a l'augment de la contaminació i de la temperatura, a la disminució dels recursos i de la seva qualitat, etcètera. I és el setembre del 2015 quan els estats membres defineixen l'Agenda 2030, un dels objectius de la qual és la conservació i la utilització dels oceans, els mars i els recursos marins de manera sostenible.

És a partir d'aquí que la Unió Europea promou, amb l'estratègia marítima subregional —iniciativa WestMED—, la transformació del sector tradicional maritimopesquer, i de les activitats que hi estan relacionades, en un sector emergent que s'anomena *economia blava*, l'eix central de la qual és l'ús dels recursos de forma harmònica i respectuosa amb el mar per part de les localitats costaneres.

Paral·lelament, aquesta nova mirada té un impacte directe en les localitats costaneres, especialment en els actors del sector maritimopesquer, que estan veient com es troba en risc poder desenvolupar la seva activitat professional, fruit, entre d'altres factors, de la manca de relleu generacional, la reducció de les captures, l'increment de les normatives restrictives per part dels organismes europeus i estatals, que de vegades beneficien les grans embarcacions pesqueres, o l'augment dels períodes de veda, i, fins i tot, una falta de suport suficient per part dels organismes públics més propers fruit de la manca de competència en aquesta matèria.

El Grup d'Acció Local Pesquera Pesca Costa central

L'any 2023, amb seu a Vilanova i la Geltrú, es va constituir el Grup d'Acció Local Pesca Costa Central (en endavant, GALP Costa Central), integrat per entitats tant públiques com privades (des de confraries de pescadors, associacions i administracions públiques fins a entitats culturals i esportives i empreses del sector) de les quatre comarques costaneres de la demarcació de Barcelona (Maresme, Barcelonès, Baix Llobregat i Garraf) i dels vint-i-set municipis litorals. És un dels GALP que la Generalitat de Catalunya està impulsant per implementar l'Estratègia Marítima de Catalunya 2030, fruit de la iniciativa WestMED.

Els GALP són una eina per desenvolupar l'economia blava des de la col·laboració publicoprivada i, al mateix temps, des del mateix territori amb una perspectiva local i regional. Tots ells es nodreixen de l'Estratègia de Desenvolupament Local Participativa (en endavant, EDLP), que és el full de ruta que ha de permetre assolir l'objectiu de revertir la situació de crisi (o de transició) actual del sector tradicional maritimopesquer, per passar a un dinamisme econòmic tot interioritzant la mirada de l'economia blava de manera transversal en tots els subsectors econòmics: el pesquer, el turístic, l'energètic, etcètera.

De fet, tant el GALP Costa Central com l'EDLP han de permetre a la comarca del Garraf implementar les directrius que la Unió Europea i la Generalitat de Catalunya estan afavorint a través dels Fons Europeus Marítim, de la Pesca i l'Aqüicultura (FEMPA) dels propers anys. Tots dos instruments

aporten una nova manera de gestionar i planificar les estratègies europees al món local i regional: d'una banda, s'estableix una nova forma de governança amb la creació d'aquest òrgan mixt, que anima els actors implicats a establir diàlegs i punts de trobada per definir les estratègies que han de donar resposta als propis desafiaments; i, de l'altra, l'ens els apodera i els dota dels recursos econòmics per donar solucions als propis reptes incentivant la innovació a través d'ajuts de concurrència competitiva que aquest organisme ofereix amb l'acompanyament del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya.

Estratègies i reptes globals des de l'acció local a Vilanova i la Geltrú

Davant d'aquest escenari, la ciutat de Vilanova i la Geltrú —i sembla ser que la resta de ciutats costaneres— té un escenari propici per afavorir el seu potencial en el sector blau. En primer lloc, perquè acollir la seu del GALP a la ciutat dimensiona el valor del sector davant de la resta del territori català; en segon lloc, perquè engrescar l'Administració, les associacions, les empreses, les universitats, els centres de recerca, l'associació de veïns, etcètera, a presentar propostes per donar resposta als reptes i les estratègies globals que el mateix territori acabarà decidint és una forma sana de participació ciutadana; en tercer lloc, perquè l'actual consistori aposta fermament pel context blau com a tret singular i d'actiu econòmic, i, en quart lloc, però no menys important, perquè és molt elevat el nombre d'activitats i de projectes que ja s'estan impulsant entorn del sector.

La ciutat disposa de diferents actius tangibles i intangibles que la posicionen com un referent tant en el camp del patrimoni gastronòmic i cultural mariner (el peix fresc venut als mercats municipals, el receptari de cuina marinera, la visita al Museu Espai Far i a la Llotja, i les Festes de Sant Pere, al barri de mar, en són un bon exemple) com en el de les activitats recreatives i esportives. Ara bé, en termes d'activitats econòmiques de valor afegit, convé esmentar també els diferents projectes d'impacte internacional que està portant a terme el Laboratori d'Aplicacions Bioacústiques de la Universitat Politècnica de Catalunya a Vilanova i la Geltrú. A més, el Port de Vilanova i la Geltrú és el principal actiu de referència, ja que desenvolupa diferents activitats, des de l'àmbit pesquer fins al comercial, passant per l'esportiu i el recreatiu. S'hi ubiquen empreses referents en el camp de la reparació de iots i de manipulació de mercaderia, a més de recreatives. Tots els actors que impulsen aquestes iniciatives podran participar activament en el desenvolupament sostenible de l'entorn marí, i això és una bona notícia.

Conclusions i perspectives de futur

Així doncs, de cara a l'any 2030, gràcies a aquest canvi de governança, en què els diferents actors del món local tenen la clau, els recursos i l'estratègia per a la transformació cap a l'economia blava sostenible, esperem que la inversió dels propers anys es comenci a observar a Vilanova i la Geltrú i a d'altres ciutats costaneres. Una aposta que caldrà veure traduïda en la creació de nous llocs de treball, en la modernització de les infraestructures, en la revalorització de sectors com el pesquer, en la preservació del relleu generacional i també en l'emergència de sectors estratègics com poden ser la circularitat del plàstic procedent del fons marí transformat en roba esportiva o la proliferació del cultiu d'algues per al consum humà o per a l'elaboració de medicaments.

Tot sembla indicar que es donen els ingredients per poder avançar cap a una economia més competitiva i sostenible, protegint i restaurant la nostra biodiversitat. Ara només caldrà esperar que la recerca, la innovació i la creativitat també s'alineïn per assolir aquest objectiu.